

בוושינגטון ובטהרן לא רוצים להגיע לנקודת רתיחה אך הטמפרטורות ממשיכות לטפס

written by מאיר בן שבת | 23.07.2026

"איראן מתחננת כל יום לעסקה, ואז היא מתהפכת. המחיר שתשלם ילך ויגדל מדי לילה עד שתתעשת" – כך אמר אתמול מזכיר המדינה האמריקני, מרקו רוביו. הוא העריך שטהרן עדיין לא מוכנה להסכם, אך "ככל הנראה היא תהיה מוכנה בקרוב".

במענה לדבריו של שר החוץ עבאס עראקצ'י, שהגדיר את המדיניות האיראנית כ"עין תחת עין", הוסיף רוביו בעוקצנות: "המדיניות של טראמפ היא ראש תחת עין".

בחלוף 12 לילות רצופים של תקיפות אוויריות אמריקניות ומצור ימי הדוק על איראן, המערכה במפרץ מתקרבת לעבר נקודת הרתיחה. הצבא האמריקני מתחיל לממש את איומיו של הנשיא דונלד טראמפ ולתקוף גם תשתיות חיוניות דו-שימושיות באיראן – אומנם בקפידה ובמשורה, אך קו המגמה ברור.

איראן מנסה ליצור סימטריה ולעצב משוואת תגובה נגד השותפות האזוריות של ארה"ב, אך עד כה היא לא מצליחה לרסן את האמריקנים באמצעותן. מול איומיו של הנשיא האמריקני להכות באתר הגרעין בהר המכוש, בגשרים ובמתקני אנרגיה, מזהירים האיראנים כי התגובה לכך תהיה "תקיפה מוחצת רחבה והרסנית מאי פעם של תשתיות באזור".

היוזמה המשותפת של קטאר ופקיסטן להפסקת אש בת עשרה ימים לא קנתה אחיזה בווינגטון. בבירה האמריקנית הבינו כי הפסקת אש כזו רק תפרק את הלחץ שהצטבר בהדרגה על איראן, ובסיומה גורמי המשטר יוכלו לחזור לסורם מעמדה נוחה יותר.

בשלב זה סלע המחלוקת העיקרי ממשיך להיות מצרי הורמוז. הנשיא טראמפ לא יכול להרשות לעצמו לוותר על חופש השיט, ומצד שני האיראנים לא יתפשרו על השליטה שם, שנותרה מנוף הלחץ המשמעותי האחרון בסל האמצעים שבידיה. אם תופקע מהם האחיזה במצרים, הם יהיו נתונים לחלוטין לחסדיו של טראמפ – ובמיוחד בסוגיות הכלכליות, שחיוניות לשרידות השלטון. "מצרי הורמוז שייכים לאיראן, ולעולם לא יחזרו למה שהיו לפני המלחמה", הצהיר עלי אכבר ולאיתי, יועצו של המנהיג העליון.

מבחינת טראמפ, הפסקת האש עם איראן אפשרה עד תחילת ההסלמה הנוכחית לעבור בשקט את חגיגות יום העצמאות ה-250 לארה"ב, את יום הולדתו ה-80 ואת משחקי המונדיאל. היא הקלה, גם אם באופן זמני, על מצב האנרגיה והכלכלה העולמית. לא פחות חשוב מכך, היא טענה את מצבר הלגיטימציה האמריקני, והוציאה מחוץ למשחק – שוב, גם אם זמנית – את ישראל, שמעורבותה הופכת את המערכה לעצימה ורחבה יותר. עתה הוא משוחרר יותר. ביכולתו לקבל

החלטות בסוגיית איראן, הגם שבחירות האמצע הן עדיין שיקול.

אם טראמפ יחליט להרחיב את הלחימה, ויתקוף כהבטחתו אתרי גרעין, תחנות כוח, גשרים, מתקני אנרגיה ותשתיות אזרחיות חיוניות באיראן, תהיה זו נקודת מפנה מכרעת במלחמה. בטווח המיידי, מהלך כזה יוביל להתלקחות אזרחית שישראל תהיה חלק ממנה. איראן תנסה לממש את מדיניות "עין תחת עין" מול שותפותיה האזוריות של ארה"ב. מעבר לכך, משמעותה של התפתחות כזו היא מעבר לפגיעה ישירה ביציבותה של איראן ובמרקם החיים האזרחי בה. הנזק התפקודי שמערכה כזו תגרום יערער עוד יותר את עמידות השלטון.

ישראל, יש להניח, הייתה מעדיפה דווקא את חלופת הלחץ הצבאי והכלכלי המתמשך על פני התלקחות כזו. לחץ כזה יביא להיחלשות המשטר, ויגביר את הלחצים עליו מבית. אולם מכיוון שלא בטוח שהנשיא טראמפ יהיה נכון לשאת במחירים הכלכליים של חלופה זו, שגם לא מבטיחה מענה ברור לבעיית הגרעין,

החשש בישראל ממשיך להיות מפני חלופה של הסכם רע. בשאלה מה עדיף לישראל ² הסכם רע או התלקחות ³ נדמה כי התשובה ברורה.

על כל פנים, כרגע ההתבצרות האיראנית בסוגיית הורמוז פותרת את ישראל מהדילמה הזו, ומשרתת את רצונה להמשיך בשחיקת מעמדו של המשטר ויכולותיו. המציאות הנזילה מחייבת את הרחבת שולי הביטחון והעלאת הכוונות בישראל. ההנחה שצריכה להדריך את כל המערכות היא כי במוקדם או במאוחר ישראל תצורף למערכה או תצטרף אליה ⁴ בין ישירות מול איראן, בין מול גרורותיה, חיבאללה בלבנון או החות'ים.

אסור שמערכת הבחירות תשפיע בעניין זה ⁵ לא בדחיפה לכך ולא בהימנעות מכך. את חלון הזמן הזה כדאי לנצל להתכוננות מול מגוון התרחישים ולשיפור המוכנות.

סימני שאלה מול הסעודים

הודעתו של הנשיא טראמפ, שלפיה הסכם הגרעין שנחתם בין ארה"ב לסעודיה לא יכלול העשרה ויהיה "כפוף לחלוטין להצטרפותה של ערב הסעודית להסכמי אברהם המכובדים והמוצלחים", יכולה להרגיע חלק מהחששות שעלו בעקבות הפרסומים המוקדמים על כך. עם זאת, היא גם מעלה כמה תהיות.

ראשית, לא ברור כיצד היא מתיישבת עם הסעיף בהסכם שמשאיר את אפשרות ההעשרה בסעודיה כפופה לבחינה משותפת של שתי המדינות. בהנחה שבוושינגטון ידעו להתמודד עם זאת, התהייה הגדולה יותר היא מה התמריצים שיש לבית המלוכה בריאד להצטרף להסכמי אברהם ⁶ במיוחד לנוכח ההתנגדות שקיימת בדעת הקהל הסעודית למהלך כזה.

כדי להבין את משמעות החסם הזה, כדאי לעיין בממצאי סקר מקיף שפורסם באוגוסט 2025 על ידי מכון וושינגטון למדיניות המזרח התיכון. באותו סקר נשאלו אזרחי הממלכה אם כינון "יחסים

נורמליים ושלום" עם ישראל יהיה צעד חיובי או שלילי. 99 אחוזים מהנשאלים הסעודים השיבו שמדובר בצעד שלילי. מה התמורה שבאמצעותה בית המלוכה יוכל לחולל שינוי? האם הסכם גרעין אזרחי מוגבל ומרודד יספיק למטרה זו?

אומנם נורמליזציה עם סעודיה היא יעד חשוב של ישראל, אך אין לשלם תמורתו מחירים מדיניים או ביטחוניים. ישראל הוכיחה את יכולותיה בכל התחומים. הקשר עימה צריך להיות אינטרס מובהק של כל מדינה שמחפשת שותפה חזקה, בעלת עוצמה ביטחונית, טכנולוגית וכלכלית.

צלילי הח'ליל

בנאום הראשון שנשא לאחר בחירתו השבוע כראש הלשכה המדינית של חמאס, התחייב ח'ליל אל-חיה, השוהה בקטאר, להמשיך את דרכם של מייסדי הארגון ושל מנהיגיו, השאהידים שחוסלו ² "עד לשחרור מסגד אל-אקצה ופלסטין". הוא הבהיר כי התנועה לא תזנח את "דרך ההתנגדות", הציג בראש סדר העדיפויות את הפסקת המלחמה ברצועת עזה, נסיגה ישראלית מלאה ושיקום הרצועה, ושיגר מסרי תמיכה וחיזוק לפלסטינים בירושלים וביהודה ושומרון.

הזרוע הארוכה של ישראל תצטרך לטפל גם בפונקציה הזאת ובמי שמאייש אותה, גם אם כרגע הקשב והמשאבים נתונים לעניינים אחרים.

בין ט' באב לט"ז בחשוון

"קל להתנהג יפה בימי התשובה מראש השנה עד יום הכיפורים. החוכמה היא להתנהג יפה דווקא בימי השגרה שמיום הכיפורים ועד לראש השנה". בפרפרזה על הדברים הללו, שמיוחסים למורה הדגולה נחמה ליבוביץ', אפשר לומר כי קל יותר להיות מרוסנים בימים שלפני תשעה באב, כשיזכרון ימי החורבן והגלות מציף אותנו, מאשר בתקופה שאחריו.

מסר זה חשוב עוד יותר בשנה הנוכחית, כשאנו יוצאים מהצום ומהאוירה המיוחדת שעטפה אותנו ישירות לזירת מערכת הבחירות. הלוואי שנצליח לקחת עימנו את מסרי הימים הללו ולהתנהל בהשפעתם לפחות עד ט"ז בחשוון.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 24 ביולי 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.